



Cu mulțumiri **The Maurice Wohl Charitable Foundation**
pentru generoasa sponsorizare a seriei Legământ & Dialog

Traducere: Magda Zucker

Curajul Crizelor de Identitate

Tzav 5781

Liderii buni își cunosc propriile limite. Nu încearcă să le facă pe toate ei înșiși. Ei construiesc echipe. Crează un spațiu pentru cei care au ca puncte forte lucrurile la care ei sunt mai slabi. Înțeleg importanța echilibrului de putere. Se înconjoară de oameni diferiți de ei. Înțeleg pericolul care survine atunci când toată puterea este concentrată în mâinile unui singur individ. Însă descoperirea limitelor, înțelegerea faptului că există lucruri pe care nu le poți face - sau chiar ceva ce nu poți fi - se poate dovedi o experiență dureroasă, ce implică uneori o criză emoțională.

Tora conține patru relatări fascinante ale unor astfel de momente. Ceea ce le leagă nu sunt cuvintele, ci muzica. Începând destul de devreme în istoria evreiască, Tora a fost intonată, nu doar citită. La finalul vieții sale, Moshe denumește Tora un cântec.¹ Tradiții diferite s-au dezvoltat în Israel și Babilon, și începând din jurul secolului zece și până în prezent, linia melodică a început să fie sistematizată sub forma notațiilor muzicale cunoscute ca *ta'amei ha-mikra*, semne de canteliție, concepute de masoreții tibetani (apărătorii textelor sacre evreiești). O notă foarte rară, cunoscută ca *shalsholet* (lanț), apare în Tora doar de patru ori. Și de fiecare dată este ca semn al unei crize existențiale. Trei cazuri sunt în cartea Genezei. Cel de-al patrulea este în această pericopă. Așa cum vom descoperi, cel de-al patrulea caz se referă la leadership. Într-un sens mai larg, la fel și celelalte trei.

Prima apariție este în povestea lui Lot. După ce Lot s-a despărțit de unchiul său Avraham, el s-a stabilit în Sodoma. Acolo s-a asimilat populației locale. Fiicele sale s-au

¹ Deuteronom 31:19.

căsătorit cu bărbați din acele locuri. El însuși stătea la porțile orașului, semn că a fost numit judecător. Apoi, doi vizitatori îi spun să plece, căci Dumnezeu va distruge orașul. Totuși, Lot ezită, iar deasupra cuvântului “ezită” – *vayitmamah* – este un *shalsholet*. (Gen. 19:16). Lot este nehotărât, în conflict cu el însuși. Simte că vizitatorii au dreptate. Orașul este într-adevăr pe cale să fie distrus. Însă el și-a investit întreg viitorul în noua identitate pe care a clădit-o pentru el și fiicele sale. Îngerii îl iau apoi cu forța în afara orașului, către siguranță - dacă nu ar fi făcut-o, el ar fi amânat până ar fi fost prea târziu.

Cel de-al doilea *shalsholet* se petrece atunci când Avraham îi cere servitorului său - tradițional identificat ca Eliezer - să găsească o soție pentru fiul lui, Itzhak. Comentatorii sugerează că Eliezer a simțit o puternică ambivalență pentru această misiune. Dacă Itzhak nu s-ar fi căsătorit și nu ar fi avut copii, întreaga avere a lui Avraham ar fi trecut în cele din urmă la Eliezer și descendenții lui. Avraham a spus deja acest lucru însă dinainte ca Itzhak să se fi născut: “Doamne Dumnezeule, ce-mi vei da? Căci mor fără copii; și moștenitorul casei mele este Eliezer din Damasc.” (Gen. 15:2). Dacă Eliezer va avea succes în misiunea sa, aducându-i o nevastă pentru Itzhak, și dacă ei ar fi avut copii, atunci șansa de a moșteni într-o zi averea lui Avraham ar fi dispărut. În interiorul său se luptau două instincte: loialitatea față de Avraham și ambiția personală. Versetul spune: Și a zis: „Doamne Dumnezeul stăpânului meu, Avraham! Te rog, dă-mi izbândă astăzi și îndură-Te de stăpânul meu, Avraam.” (Gen. 24:12). Loialitatea lui Eliezer a fost câștigătoare, însă nu fără o luptă puternică. De aceea *shalsholet*-ul (Gen. 24:12).

Cel de-al treilea *shalshalet* ne aduce în Egipt în timpul vieții lui Iosef. Vândut de frații săi ca sclav, el lucrează acum în casa unui egiptean distins, Potifar. Rămânând singur în casă cu soția stăpânului său, el descoperă că este dorit de aceasta. El era chipeș, iar ea voia să se culce cu el. Iosef refuză. Să facă un astfel de lucru, spune el, ar fi o trădare a stăpânului său, soțul ei. Ar fi un păcat împotriva lui Dumnezeu. Cu toate acestea “el a refuzat” are un *shalsholet*, (Geneză 39:8) indicând – așa cum sugerează unele surse rabinice și comentatori medievali – că a făcut acest lucru cu un efort considerabil.² Aproape că a cedat. Acesta era un conflict mai mare decât cel obișnuit dintre păcat și tentație. Era un conflict al identității. Ne amintim că Iosef trăia într-o țară străină. Frații săi l-au respins. I-au demonstrat clar că nu își doresc ca el să facă parte din familia lor. De ce atunci el, fiind în Egipt, să nu se comporte asemenea egiptenilor? De ce să nu cedeze soției stăpânului său dacă asta dorea ea? Întrebarea pe care și-o punea Iosef nu era doar “este acest lucru corect”, ci și “sunt un egiptean sau un evreu?”

Toate cele trei episoade se referă la conflictul interior, și toate trei sunt despre identitate. Sunt momente în care fiecare dintre noi trebuie să decidem nu doar “Ce voi face?”,

² Tanhuma, *Vayeshev* 8; citat de Rashi în comentariul său la Geneza 39:8.

dar și “Ce fel de persoană voi fi?” Acest lucru este deosebit de important în cazul unui lider, ceea ce ne aduce la al patrulea episod, de data aceasta cu Moshe în rolul principal.

După păcatul vițelului de Aur, i-a instruit pe israeliți, la porunca lui Dumnezeu, să construiască Sanctuarul care să fie, de fapt, un cămin simbolic permanent al lui Dumnezeu printre oameni. Până la acest moment lucrarea este deja făcută și tot ceea ce rămâne este ca Moshe să-l numească în funcție pe fratele său Aaron și pe fiii lui. El îl înveșmăntează pe Aaron cu veșmintele speciale ale Marelui Preot, îl unge cu uleiuri și aduce diverse sacrificii specifice acestei ocazii. Deasupra cuvântului *vayishchat*, “a înjunghiat [berbecul de sacrificiu]” (Lev. 8:23) este un *shalshet*. Deja știm că asta înseamnă că în mintea lui Moshe se ducea o luptă internă. Dar care era aceasta? În text nu există niciun indiciu care să ne ducă cu gândul la faptul că se confrunta cu o criză.

Cu toate acestea, un moment de gândire ne arată clar despre ce a fost tulburarea interioară a lui Moshe. Până atunci a condus poporul evreu. Aaron l-a ajutat, acompaniindu-l în misiunile sale la Faraon, în calitate de purtător de cuvânt al acestuia, asistent și adjunct. Acum însă, Aaron era pe cale să preia propriul său rol de leadership. Nu va mai fi cu un pas în spatele lui Moshe. El va face ceea ce Moshe însuși nu putea. El avea să prezideze asupra jertfelor zilnice din Tabernacol. El avea să medieze *avoda*-ua, serviciul sacru al israeliților către Dumnezeu. O dată pe an, de Yom Kipur el va îndeplini serviciul care asigură ispășirea poporului de păcatele sale. Nemaifiind în umbra lui Moshe, avea să devină un tip de lider cum lui Moshe nu îi fusese destinat să fie: Mare Preot.

Talmudul adaugă o dimensiune suplimentară importanței momentului. La momentul tufișului arzând, Moshe a refuzat în repetate rânduri chemarea lui Dumnezeu de a conduce poporul. În cele din urmă, Dumnezeu i-a spus că Aaron va merge cu el, ajutându-l să vorbească (Ex. 4:14-16). Talmudul spune că acela a fost momentul în care Moshe a pierdut șansa de a fi Mare Preot: “La început [spune Dumnezeu] intenționeam ca tu să fii Mare Preot, iar Aaron fratele tau să fie levit. Acum el va fi Mare Preot și tu vei fi levit.”³

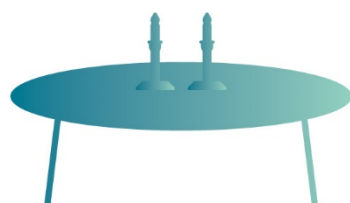
Acesta este conflictul interior al lui Moshe, marcat de *shalshet*. El este pe cale să-și desemneze fratele pe o funcție pe care el însuși nu va putea niciodată să o dețină. Lucrurile ar fi putut sta diferit - însă viața nu este trăită într-un univers al ceea ce “ar fi putut fi”. Cu siguranță se bucură pentru fratele său, însă nu poate totuși să evite sentimentul unei pierderi. Poate că deja simte ceea ce va descoperi mai târziu și anume că, deși el era profet și eliberator, Aaron va avea un privilegiu care lui Moshe îi va fi refuzat și anume să își vadă copiii și descendenții moștenindu-i rolul. Fiul unui Preot e Preot. Fiul unui profet foarte rar e profet.

³ Zevachim 102a.

Ceea ce ne transmit toate cele patru povești este că vine o vreme pentru fiecare dintre noi când trebuie să luăm o decizie hotărâtoare cu privire la cine suntem. Este un moment al adevărului existențial. Lot este un evreu, nu un cetățean al Sodomei. Eliezer este servitorul lui Avraham, nu moștenitorul acestuia, Iosef este fiul lui Iacov, nu un egiptean cu moravuri ușoare. Moshe este un profet, nu un preot. Pentru a spune “da” la ceea ce suntem, trebuie să avem curajul de a spune “nu” la ceea ce nu suntem. Durerea și zbuciumul sufletesc sunt mereu parte din acest tip de conflict. Aceasta este semnificația *shalshet*-ului. Însă ajungem să fim mai puțin în conflict cu noi înșine decât eram înainte.

Acest lucru se aplică în special liderilor, acesta fiind motivul pentru care cazul lui Moshe din pericopa aceasta este atât de important. Erau lucruri pe care Moshe nu era destinat să le facă. El nu avea să ajungă niciodată Mare Preot. Această responsabilitate îi revenea lui Aaron. Nu avea să conducă poporul dincolo de Iordan. Acesta va fi rolul lui Ioshua. Moshe trebuia să accepte aceste două lucruri pentru a fi sincer cu el însuși. Iar liderii buni trebuie să fie sinceri cu ei înșiși, pentru a putea fi sinceri cu cei pe care îi conduc.

Un lider n-ar trebui niciodată să încerce să fie totul pentru toată lumea. Un lider ar trebui să fie mulțumit să fie cine este. **Liderii trebuie să aibă puterea să știe ce nu pot fi pentru a avea curajul de a fi cu adevărat cea mai bună versiune a lor înșiși.**



ÎNTREBĂRI ÎN JURUL MESEI DE SHABAT

1. Există alte exemple în Tanach în care ne-am aștepta să găsim un *shalshet*?
2. Cum era diferită povestea ezitării lui Lot de toate celelalte trei?
3. Credeți că astfel de conflicte cu propria identitate crează lideri mai buni?